

КУЛЬТУРА ОРГАНІЧНОГО ХМЕЛЯРСТВА

Л. П. Кириченко

О. П. Стецюк, к. с.-г. н., с. н. с.

В. В. Любченко, к. т. н

Інститут сільського господарства Полісся НААН

Органічне виробництво у всьому світі набуває все більшої популярності. На кінець 2017 року кількість земель, зайнятих під органічне виробництво, в Європі складала 14,6 млн. га, в Україні – 289

тис. га. У відсотках від всіх земель сільськогосподарського призначення в Європі органічні займають 2,9 %, в нашій країні 0,7 %. Європа з 2016 по 2017 роки збільшила кількість цих земель на 1 млн. га, на Україні – тенденція до зменшення (- 92000 га за рік) [1].

Це пов'язано з низкою проблем, які постають перед вітчизняними органічними виробниками. Проте 2018 році в Україні нарешті був прийнятий новий закон про органічне виробництво. Цей закон надасть органічному сектору легальної визначеності, а технології органічного виробництва отримають офіційне визнання [2].

Станом на 14 березня 2019 року в Україні налічується 617 операторів органічного виробництва, на кінець 2018 року їх кількість сягала 588. Про це у ході III Міжнародного конгресу «Органічна Україна 2019» повідомила Олена Березовська, президент громадської спілки «Органічна Україна», повідомляє agro-yug.com.ua.

Насадження органічного хмелю в світі на кінець 2017 року складала 605 га. В нашій країні органічний хміль, на жаль, не вирощується, хоча зацікавленість в отриманні органічної сировини вже виникає у пивоварів, галузі медицини та хлібопеченні.

Вперше в Україні нами розпочато дослідження особливостей технологічного процесу вирощування органічного хмелю на основі застосування природних мінеральних добрив, сидеральних культур та біологічної системи захисту.

Метою наших досліджень є розроблення теоретичних та інноваційно-технологічних засад ведення хмелярства з елементами органічного виробництва, що дасть можливість підвищити природну біологічну активність ґрунту, відновити баланс поживних речовин, нормалізувати роботу живих організмів, стабілізувати гумус, і як результат, покращити якісні показники шишок хмелю та пива, як продукту, звареного на основі хмелю.

Дослідження проводяться на хмелеплантації 212 Інституту сільського господарства Полісся НААН з 2016 року, ґрунт дерново-підзолистий супіщаний. Органічні добрива – перегній, сидеральні культури. Природні мінеральні добрива, дозволені при органічному землеробстві – сульфат калію, 50 % та фосфоритне борошно, 25 %. Традиційні хімічні мінеральні добрива: аміачна селітра, 34 %; суперфосфат, 20 %; калій хлористий, 60 %.

В якості сидеральних культур у міжряддях хмелю в залежності від варіантів висіяні: редька олійна, люпин, пелюшко-вівсяна сумішка.

Схема досліду включає наступні варіанти: 1) без добрив, чорний пар – абсолютний контроль; 2) гній 40 т/га+N₁₂₀ P₁₀₀K₁₄₀, чорний пар –

контроль; 3) гній 40 т/га+люпин+P₁₀₀K₁₄₀; 4) люпин+P₁₀₀K₁₄₀; 5) олійна редька+P₁₀₀K₁₄₀; 6) пелюшко-вівсяна суміш+P₁₀₀K₁₄₀.

Сидерати на органічних хмеленасадженнях у міжряддях висіваємо весною, відразу після обрізки підземних кореневих хмелю. Цей період в зоні Полісся припадає на другу-третю декаду квітня. У фазу бутонізації-цвітіння сидерат заробляємо в ґрунт дисковою хмелевою бороною БДХ-3 у два-три сліди.

За період досліджень в середньому за два роки в ґрунт заробляли 14,4 т/га олійної редьки, 17,5–19,0 т/га люпину та 21,3 т/га пелюшко-вівсяної сумішки в залежності від варіантів, що вивчалися.

Продуктивність органічних хмеленасаджень дещо поступається традиційній агротехнології вирощування хмелю. На органічних варіантах було отримано врожай 0,85–0,98 т/га шишок хмелю. Традиційна технологія забезпечила 1,10 т/га шишок. Лише органічний варіант, який передбачав в системі удобрення сидерацію люпином та внесення 40 т/га перегною, не поступився загальноприйнятій технології за урожайністю – 1,11 т/га. Проте ціна органічного хмелю в 1,5–2 рази вища, що робить його більш рентабельним.

Дані щодо вмісту альфа-кислот як основного якісного показника шишок хмелю свідчать про те, що сорт хмелю Заграва максимально реалізував свій потенціал щодо накопичення їх по всіх варіантах досліджень. В абсолютних відсотках найвищий показник отримано на органічних варіантах з використанням люпину в якості сидеральної культури та пелюшко-вівсяної сумішки – 10,3–10,4 %, незначно поступається за даним показником органічний варіант з олійною редькою.

Оскільки наведені результати на даний період мають лише дворічний термін, то залишається відкритими багато питань, що стосується впливу технологічного процесу культури ведення органічного хмелярства на показники ґрунтової родючості, тому це потребує додаткових та більш тривалих наукових досліджень.